

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ НАРОДНОЇ ВИШИВКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Шимкова І.В.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри образотворчого, декоративного мистецтва,
технологій та безпеки життєдіяльності
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Кирилюк В. В.

студентка магістратури
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Відкриття та пізнання культури своєї країни завжди були запорукою її збереження та відродження. Одним із найкрасномовніших виявів національної спадщини України є унікальні народні ляльки, які несуть в собі віддзеркалення багатой історії, традицій та мистецтва нашої країни. Саме ці ляльки стали представниками українського духу та витонченості, і завдяки їм ми можемо зануритися у світ української культури і розгорнути перед собою безмежні можливості власної творчості.

Багато вчених, які працюють у галузях мистецтвознавства, етнографії, історії і психології, звертали свою увагу до ляльки як культурного явища. Деякі дослідники глибоко вивчали народні традиції та технологію виготовлення таких ляльок (Г. Дайн, М. Дайн, І. Котова, О. Матвієнко, О. Морозова, О. Найден, О. Склярєнко, Л. Соколова, М. Цивін), інші дослідники (В. Абраменова, О. Вовчик-Блакитна, В. Мухіна, О. Смірнова) розглядають ляльку як потужний інструмент психічного розвитку дитини [1].

Програма навчання з технологічного профілю «Українська народна вишивка» розроблена з метою сприяти свідомому вибору професії вишивальниці та відродженню народних традицій, а також розвивати в учнів почуття любові до прекрасного і їхню творчість. Програма передбачає послідовний розвиток ключових і предметних компетентностей, набутих учнями під час навчання в основній школі. Вивчення мистецтва вишивки вимагає зосередженості та терпимості, але воно не лише захоплює, але і надає загальноосвітній та виховний внесок.

У процесі навчання вишиванню, учні отримують технологічні навички та освоюють різноманітні методи ручного шиття. Вони навчаються аналізувати свою роботу, працювати як самостійно, так і в команді. Крім цього, вони мають можливість ознайомитися з народним декоративним мистецтвом, що спонукає до патріотизму та відродження національних традицій. Вивчення вишивки також сприяє розвитку художнього смаку, допомагає учням оцінювати художні якості виробів та розуміти їхню цінність. Заняття з вишивання сприяють розвитку координації рухів учнів та допомагають вдосконалити їхні руки та пальці.

Проектна технологія навчання створює відмінну можливість для учнів розвивати творчість та навички дослідницької роботи у процесі вивчення народної вишивки при виготовленні ляльки в українському народному стилі. Учні можуть обирати тему, яка їх цікавить, вивчати історію та традиції українських ляльок, а також створювати власні мистецькі шедеври. Цей підхід підтримує розвиток креативності та критичного мислення учнів, сприяє їхньому самовираженню і дозволяє їм активно долучитися до власного навчання, вчасно відкриваючи перед ними багатий світ української культури та мистецтва.

За структурою програма профільного навчання містить модулі, котрі включають певні розділи та теми, що стосуються різних аспектів вивчення української народної вишивки: види швів українських народних вишивок, техніки вишивки, український народний рушник, українська народна вишивка одягового призначення [2].

Навчання створенню української народної ляльки на уроках трудового навчання та технологій – це чудова можливість розвивати творчість та ремісничі навички учнів. Важливо розповісти учням про історію виникнення та їхню роль у культурі, показати зразки сучасних українських ляльок (рис. 1).

Рис. 1. Лялька-українка з жовто-блакитною символікою (робота студентки спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології))

Для вибору теми проекту можна запропонувати зробити порівняльну характеристику різних видів виробів оздоблених вишивкою, що дасть їм можливість визначитися з об'єктом проектування.

Наведемо приклад порівняння української народної вишивки на рушниках і одязі ляльки, який відображає різницю та спільні риси цих двох видів мистецтва (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика української народної вишивки на рушниках і одязі ляльки

Виріб	Призначення	Розмір і масштаб	Дизайн і вишивальні схеми	Функціональність	Матеріали
Рушник	Народні вишивки на рушниках, зазвичай, мають релігійне і обрядове призначення Вони використовуються в різних обрядах, святах, а також як символи багатства і добробуту в домогосподарстві	Зазвичай рушники мають великі розміри, так як вони призначені для прикрашення столів, стін, або використовуються як молодіжні покривала під час обрядів	Вишивка на рушниках часто включає символіку, яка відображає теми багатства, родючості, захисту від злих сил і традиційні орнаменти, які характеризують різні регіони України	Мають практичне використання в обрядах, святах і у побуті	Зазвичай вишиваються на бавовняних або льняних тканинах. Вишивальні нитки теж зазвичай натуральні
Одяг ляльки	Вишивка на одязі ляльки	Вишивка на одязі ляльки є	Вишивка на одязі ляльки	Спрямовані	Можуть використ

	<p>є чисто декоративною і мистецькою, не несе функціонального навантаження в обрядах чи діяльності ляльки</p>	<p>чисто декоративною і мистецькою, не несе функціонального навантаження в обрядах чи діяльності ляльки</p>	<p>більше спрямована на естетичний вигляд і може бути більш вільною в творчому виразі. Вона може включати різноманітні орнаменти, кольори і малюнки</p>	<p>переважно на створення естетичного образу ляльки та вираження культурних та художніх аспектів</p>	<p>овуватися різні матеріали для одягу ляльки, включаючи тканини, бархат, атлас, органзу тощо. Вишивка може бути виконана нитками, бісером, аплікацією тощо</p>
--	---	---	---	--	---

Кожен виріб має свої специфічні властивості і призначення, вони обидва втілюють багатий національний досвід і мистецтво України, вкладаючи в себе історію, символіку і красу української культури. Проте вишивка одягу для ляльки може бути цікавішою для учнів з кількох причин:

– вишивка одягу ляльки дає учням більше можливостей для творчості та самовираження, вони можуть створювати унікальні дизайни, вибирати кольори і орнаменти, що відповідають їхньому власному стилю та фантазії;

– маленький масштаб і швидкі результати, адже вишивка ляльки вимагає менше часу і матеріалів порівняно з вишивкою великого рушника; учні можуть бачити результати своєї праці швидше, що сприяє мотивації і задоволенню від створення;

– вишиваний одяг надає ляльці особистий стиль та модний вигляд, що може бути захопливим для дітей, вони імітують процес створення модного одягу;

– вишивка ляльки може допомогти учням досліджувати історичні аспекти українського одягу та традицій, включаючи різні регіональні стилі та прикраси;

– створені вишивані ляльки будуть слугувати як подарунки для родичів або друзів, а також брати участь у виставках та отримати визнання за свою роботу;

– вишивка одягу для ляльки може включати у себе різні техніки вишивки, що дозволяє учням вивчати нові навички та розширювати свої вміння.

Отже, вишивка одягу для ляльки може бути захопливою та стимулюючою активністю для учнів, яка поєднує творчість, моду та навчання про культуру і мистецтво, яскраві вирази традиційних малюнків, кольорів і візерунків.

Технологічний процес створення ляльки складається з певних етапів та послідовності їх виконання, що обов'язково контролюється учителем. Підбір матеріалів і інструментів також дає учням можливість проявити свою творчість. Це може бути текстиль, дерев'яні палички, голки, нитки, вата тощо. Важливим етапом є формування та фіксація каркасу з вибраних матеріалів, далі оформлення обличчя ляльки, можливість вибору вишивальних схем та кольорів [3].

Головною рисою ляльки-українки є створення національного одягу, особливостей вишивки та прикрас, які характерні для вибраного стилю. Цей етап повністю підпорядковується всім вивченим технікам вишивання, аналізу інформаційних джерел про історію українського одягу, тобто актуалізацією знань учнів даної теми.

Завершальний етап проєкту – організація виставки, на якій учні можуть презентувати свої творіння та поділитися історіями про їхню роботу, підведення підсумків та обговорення важливості збереження української культурної спадщини через такі творчі проєкти.

Творча проєктна діяльність школярів сприяє формуванню у них адекватної самооцінки, готує до майбутньої професійної діяльності. У процесі виконання проєктів в учнів формуються: технологічна культура, технологічне мислення, технологічна етика, підвищується їхня технологічна освіченість і грамотність, Крім того, навчання народної вишивки через проєктування ляльки-українки сприяє збереженню та популяризації національної культурної спадщини. Воно розвиває в учнях патріотизм, гордість за свою культуру та навички ручної праці.

У результаті проведеного дослідження можна зробити висновок, що використання проєктної технології в навчанні української народної вишивки є важливим і перспективним інструментом для розвитку творчої самореалізації учнів, сприяючи їхньому зростанню як особистостей і внеску у збереження культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Вовчик-Блакитна О. О. Спосіб життя сім'ї як детермінанта розвитку дитини. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Сер. : Психологічні науки. 2013. Т. 2, Вип. 10. С. 69-73.
2. Програма технологічного профілю навчання за спеціалізацією «Українська народна вишивка» URL: https://lib.iitta.gov.ua/713755/1/Жовт_Українс_ка_народна_вишивка.pdf
3. Шимкова І. В., Цвілик С. Д., Гаркушевський В. С. STEAM-підхід як засіб розвитку творчих здібностей у підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вип. 56. Редкол.- Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2020. С. 173-184

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

Гаврищак Г.Р.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

Сокотов Ю.В.

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

З метою зацікавлення учнів, спонукати їх до творчості, необхідно використовувати різноманітні методи навчання. Особливу значимість при цьому має використання соціальних мереж та інших програмних середовищ, котрими користується сучасна молодь. Це дозволяє школярам системно